

УДК 658.14

Федюков Роман Сергійович

*студент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київського національного університету технологій та дизайну*

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

***Анотація.** В статті досліджено ключові аспекти системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства.*

***Ключові слова:** моніторинг, фінансово-економічна безпека, система моніторингу.*

У сучасних кризових умовах, для підтримки конкурентоспроможності підприємств України, надзвичайно важливим є прогнозування загрозливих станів фінансово-економічної безпеки. Лише виконання цієї умови дозволить керівникам приймати виважені управлінські рішення серед інших альтернативних варіантів. Це, в свою чергу, можливе при регулярному та ефективному проведенні моніторингових досліджень показників економічної безпеки.

Проблемі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства присвячена достатня кількість праць таких науковців як Донець Л. І., Ващенко Л. В., Кваша Ю. Ф., Сухоруков А. І., Ярочкін В. І. та інші. Фінансово-економічна безпека підприємства являє собою такий стан підприємства, при якому забезпечується отримання ним прибутку і доступу до необхідних ресурсів, незалежно від впливу загроз внутрішнього та зовнішнього середовища [1]. Надзвичайно важливо стежити за рівнем безпеки і не допускати падіння його показників до критичного рівня.

При цьому в управлінні фінансово-економічною безпекою важливу роль відіграє моніторинг. Питанням розвитку моніторингу займаються такі вчені, як Басюк Т. П., Галіцин В. К., Чубукова О. Ю. та інші. У працях цих науковців особлива увага приділяється функціонуванню моніторингу як системи, підкреслюється гостра необхідність виділення її як окремого наукового напрямку управління економічними об'єктами [2].

Процес фінансового моніторингу включає такі етапи: постановка мети; планування спостереження; збирання, групування й узагальнення інформації; аналіз і оцінювання параметрів господарської діяльності, визначення її сильних та слабких сторін; підготовка рекомендацій для ухвалення управлінських рішень, їх коректування й удосконалення рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень; контроль результатів дій і формування інформації для подальшого спостереження й використання [3].

Концепція фінансового моніторингу передбачає розв'язання таких завдань: 1) оцінка фінансового стану підприємства на основі вивчення причинно-наслідкового взаємозв'язку між різними показниками виробничої, комерційної та фінансової діяльності; 2) розробка моделі фінансового стану за різноманітних варіантів використання ресурсів; 3) розробка заходів ефективного використання фінансових ресурсів; 4) вжиття заходів для зміцнення фінансового стану підприємства.

Різні аспекти побудови системи моніторингу на підприємствах досліджують зарубіжні та вітчизняні науковці, зокрема, О. Коляда, А. Томпсон, О. Терещенко, І. Мойсеєнко та ін. У своїх працях вони розглядають базові показники, індикатори діяльності, інструменти контролю, оцінки фінансового стану й фінансових результатів тощо.

Із метою аналізу фінансового стану підприємства в основному використовують відносні показники (абсолютні показники балансу в

умовах інфляції практично неможливо довести до порівняльного вигляду), які можна порівнювати [4]:

- для оцінювання ступеня ризику і прогнозування можливостей банкрутства – із загальноприйнятими «нормами»;
- для вивчення тенденцій і динаміки фінансового стану підприємства – з аналогічними даними за попередні роки;
- для визначення сильних і слабких позицій підприємства та його можливостей – з аналогічними показниками інших підприємств.

Таким чином, для вдосконалення управління фінансово-економічною безпекою необхідно організувати систему моніторингу, розробити комплекс механізмів системи моніторингу фінансової діяльності підприємства, що дозволить вчасно виявляти відхилення фактичних результатів від прогнозованих, визначати причини відхилень і розробляти пропозиції щодо корегування окремих напрямків фінансової діяльності з метою її нормалізації та підвищення ефективності.

Для розроблення заходів щодо стабілізації фінансового стану підприємства слід використовувати прогнозовані значення показників, які характеризують результати його фінансової діяльності, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки фінансового стану підприємства з факторами зовнішнього та внутрішнього середовищ і використовувати методи попереджувального управління для підвищення якості прийняття рішень [5].

Системний підхід до реалізації механізмів моніторингу фінансово-економічної безпеки на підприємстві дасть змогу систематично спостерігати за найважливішими параметрами фінансової діяльності на підприємстві, упроваджувати ефективний контролінг, вчасно реагувати на очікувані труднощі й розробляти заходи для нормалізації ситуації та оздоровлення підприємства.

Головне в моніторингу — оцінка динаміки основних показників, місця підприємства серед конкурентів [6]. Ось чому необхідно аналізувати економічні показники в часі (за місяць, квартал, півріччя, рік, декілька років).

Моніторинг передбачає застосування ряду прийомів [7]:

1. Складання порівняльних таблиць за ряд років з виявленням відхилень в абсолютних сумах та у відносних показниках (у %) за основними об'єктами господарської та фінансової діяльності.

2. Визначення відносних відхилень показників (у % відносно до базового періоду).

3. Визначення показників за ряд років (кварталів) у % до будь-якого підсумкового показника (до суми балансу, власних активів тощо).

4. Визначення спеціальних коефіцієнтів, які характеризують співвідношення між окремими статтями звітності.

Результати аналізу в системі внутрішнього моніторингу носять конфіденційний характер [7].

Сучасний стан розвитку моніторингу характеризується ускладненням ринкової орієнтації підприємства, що призводить до зростання значення управління, якості змін у структурах і методах управління. Динамічно відбувається процес трансформації та інтеграції традиційних методів обліку, аналізу, нормування, планування та контролю в єдину систему отримання, обробки інформації та прийняття на її основі управлінських рішень, у систему, що управляє підприємством, будучи орієнтованою на досягнення не лише поточних, а й стратегічних цілей.

Література

1. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко. - Д.: Центр учбової літ-ри, 2008. - 240 с.

2. Галіцин В. К. Системи моніторингу / Галіцин В. К. — К. : КНЕУ, 2000. — 231 с.
3. Басюк Т. П. Система моніторингу як складова інвестиційного контролінгу / Т. П. Басюк // Економіка. Фінанси. Право. — 2004. — № 2. — С. 7–11.
4. Бандурка П. М. Основи економічної безпеки: підруч. / О. М. Бандурка, В. Є. Духів, Д. Я. Петрова, І. М. Червяков. - Харків: вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. - 236 с.
5. Кулаженком В. В. Економічна безпека підприємства: аналіз поглядів / «Вісник Київського національного університету технологій та дизайну»- К.:КНУТД 2010 р. - № 5 (55) - с. 164-168.
6. Болквадзе И. Р. Формирование системы мониторинга экономического состояния промышленного предприятия как фактор повышения эффективности системы управления : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами промышленности)» / И.Р. Болквадзе. – Москва, 2004. – 18 с.
7. Гончаренко Л. П. Управління безпекою: навчальний посібник / Л. П. Гончаренко, Є. С. Куценко. - М. : КНОРУС, 2010. - 272 с.